

Передплата

«РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

за цілий рік . . . 30 кор.
 за пів року . . . 10 кор.
 за чверть року . . . 5 кор.
 за місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 за пів року . . . 8 рублів
 або 18 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАНА

«Виреш ми очі і думу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
 бо руске ми серце і віра руска.» — З Руслакових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свята о 5½ год. пополудня.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Дембровського (Хорунщини). Експедиция місцевя в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи зветься сданим на попереднє застереженя. — Рекламациі неопечатаніє вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсїяні» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

З а я в а

русских професорів університету у Львові.

Дня 2. марта 1907. зібрали ся польські професори львівського університету на збори і проголосили заяву, що львівський університет є чисто-польський та за-протестували проти єго утравкізації.

Супроти того ми професори-Русини львівського університету, зібрані на нараду дня 13. л. марта 1907 р. заявляємо:

1) Теперішній університет у Львові бере свій почин від австрійського цісаря Йосифа II. Латинська мова викладова сего університету не доказує польського характеру, між тим коли долучений до него філософічний і теологічний руский інститут свідчать наглядно, що цісар Йосиф II мав на гадці культурні потреби галицьких Русинів. Вже тоді у самому засновку університету величали ся Русини поважними науковими с.лами. Опісля заведено у першій половині 19. віку на львівськїм університеті німецьку мову, однак, щоби вдоволювати потребам Русинів, основано в 1848 р. катедру рускої мови і літератури на філософічнїм факультеті. В р. 1850—1852. поручено відбувати виклади пастирської теології, догматики, катехитики і методики в рускій мові. В 1862. р. признано на правничім виділі перше рускі катедри, а що йно пізнійше катедри з польскою викладовою мовою.

2) Правний стан, після якого можна осуджовати національний характер львівського університету, опирає ся на двох цісарських постановах: з 4 липня 1871. і 27. цвітня 1879. Перша виразно признає як Полякам, так Русинам право до катедр в польській, або рускій викладовій мові і через те санкціонує утравкістичний характер теперішнього університету під науковим зглядом; а друга доторкає урядової мови університетських властей і заводить вправді польську урядову мову у внутрішнім урядованю, але лише в той самий спосіб і в такім самім обемі, як при урядах державних, через що лишає рускій мові повну свободу у внїшнім урядованю, знов у тім самім обемі, як в інших урядах. Сих постанов не змінє зовсім привагідне розп. мініст. просьвіти з 5. цвітня 1882 р., так як воно й на будуче признає право відбувати виклади в рускій мові. Га на жаль, міродайні чинники не допустили до переведеня сих постанов в житє і

виеднали розп. міністер. просьв. з дня 20. марта 1902 р., що обмежує права рускої мови та противить ся давнійшій цісарській постанові. Поновлювані часто петиції і інші заходи руских студентів і рускої суспільности не довели до сповнення навіть мінімальних жадань.

Мимо постійного вкорочуваня прав рускої мови у львівськїм університеті полишили ся все таки рускі катедри — га їх ествоване а крім сего близько тисячка (в останнім півроці 956) рускої молодіжи на львівськїм університеті, положенім в рускій частині краю, є постійним доказом, що університет у Львові в своїх теперішних основах не чисто-польський, а утравкістичний.

3) Підчеркуючи з цілим натиском, що утравкізації львівського університету не треба щойно витворювати, бо вона була вже довершеним фактом в р. 1871, що ствердив виразно в парламентарній промові навіть так прихильний для Поляків міністер, як др. Гартель; стверджуючи наші права на теперішнім львівськїм університеті — заявляємо, що не зрікаємо ся сих прав і не зречемо ся їх так довго, доки не буде переведене основанє окремого руского університету у Львові, де була вже традиция висшої рускої школи від XVI віку. Ми признаємо невідкличну потребу основаня в найкоротшїм часі окремого, руского університету у Львові, якого завязок повинен повстати вже тепер через виділенє ествуючих руских катедр в окреме автономне тіло і рівночасне доповненє їх системізованими новими катедрами.

Стремління добити ся свого власного університету, яке єсть впливом розвою руского народу в усіх областях культурного житя, проявило ся в останніх роках такою могутною, елементарною силою, що лише сповненє сего пекучого постуляту може успокоїти умі, затріжені подіями останніх днів, та довести до таких нормальних відносин, які сприялиб спокійному ходови науки і дальшому культурному розвоєви нашого народу.

Іван Бартошевский, Михайло Грушевский,
 Иван Добрянский, Станислав Дністрянський,
 Олександр Колесса, Йосиф Комарницький,
 Тит. Мишковский, Петро Стебальский,
 Кирило Студинський.

Справа українсько-русского університету у Львові.

(Дальше).

З наведених історичних подій і найвисших постанов виходить зовсім ясно, що почин нинїшнього львівського університету сягає часів злуки Галичини з Австрією, що австрійські монархи і правителства бажали подати Русинам спримогу, образувати ся науково в рускій мові, а позаяк опісля виявило ся, що руска мова задля тодішнього занепаду руского письменства не була ще відповідно розвита, положено передовсім в половині XIX ст. підвалини до природного розвитку рускої мови і літератури. Відтак системізовано в 1862 р. на правничім виділі дві катедри з рускою мовою і вказано дорогу, якою можна би до дальшого обсадження катедр рускими професорами довести. А вжеж найв. постанова з 1876 р. найвиразнійше признає руску мову рівнорядною у викладах на філософічнїм і правничім виділі. Ба навіть найвисша постанова з 1879 р., котра признає польську мову урядовою в львівськїм університеті, не нарушає в нічїм найв. постанови що до викладової мови з 1871 р. а розпорядженє міністрске, виданє з нагоди іменованя д-ра Олександра Огоновського професором звичайним з рускою викладовою мовою, зазначає виразно, що рускі катедри не перестають ествувати на львівськїм університеті, мимо заведеня польської мови в зверхнім урядованю. Що австрійське прательство і корона мають на оці помножуванє руских катедр на львівськїм університеті, найпевнійшим сего доказом може стати системізованє на філософічнїм виділі рускої катедри історії в 1894 р. а опісля другої катедри для рускої літератури з особливим оглядом на церковно-славянське письменство. Сї інтенції правительства зустрічали ся, як се загально відомо, кожного часу з опором польских професорів, котрий правительство було приневолене ріжними способами переломлювати, щоби із зростом і розвитком руского письменства відповісти також культурним і національним потребам і домаганям руского народу.

Все те отут наведене свідчить зовсім виразно проти погляду польских професорів і доцентів, висловленого в їх відозві з 2. марта с. р. як і проти погляду проф. Гломбінського в єго статї в

Zeit, начеб львівський університет мав характер польський, начеб він був огнищем науки сотвореним для Поляків і Поляками.

На тій основі виринуло в найновіших часах з живішим розвитком наукової роботи в Наук. товаристві ім. Шевченка змаганє Русинів до утворення самостійного українсько-руського університету у Львові, а до сеї мети мало ся доходити поступенним творенєм руских кафедр побіч польських на теперішнім львівськім університеті. В тім напрямі поставив п. Романчук в 1902 р. спільно з іншими рускими послами нагле внесенє в державній радї, а в розправі над сим внесенєм 21. жовтня промовляли пп. Романчук і Барвіньський. Польске коло і єго речники проф. Гломбінський і Старжинський противили ся сим змаганям руских послів, як свого часу німецькі професори львівські твореню польських кафедр, але й тодішній міністер просвіти др. Гартель в своїй промові зазначив, що львівський університет є утраквістичний, значить польско-русский, а не польський.

Але щоби ще оден доказ навести на се, що наше становище і наш погляд не вийшов з односторонних національно-політичних понук, покличемо ся тут на неперечно клясичного свідка і заводового знавця сеї справи пок. Едварда Гневеша, б. посла соймового і держ. ради, котрий з нагоди промови п. Романчука і Барвіньського в університетській справі (з 21. жовтня 1902 р.) написав лист до п. Ол. Барвіньського, оповіщений в «Руслані» (1906 р.), а тепер виданий окремо. «Mogę o tem mówić, — пише пок. Гневеш, — bo byłem referentem spraw edukacyjnych przy Namiestnictwie (відтак довгі літа в міністерстві просвіти, звідки вийшов яко секційний шеф на пенсію), znane mi też są wszystkie akta, które się odnoszą do starań o przeprowadzenie zasad równouprawnienia w szkole języków narodowych, począwszy od roku 1848».

На основі актів докоряє отже сей заводовий знавець, б. референт і певно щирій Поляк (але не загорілець-всепольяк!) міністри Гартлеви за єго промову в розправі над наглим внесенєм п. Романчука. «Powinien był, według swego przekonania, powiedzieć, że ustanowił posady nadzwyczajnych profesorów lub stale zapewni dla docentów remunerację i tak przygotuje drogę ku stałym, obok katedr polskich katedrom ruskim i ułatwi tym sposobem w przyszłości wykonanie art. XIX. ustawy zasadniczej dla Rusinów». (Але бо ячи ся наражувати Koło polskie, міністер сего не заявив). Пок. Гневеш і що до языка урядового каже, що «Ustawa o języku (з 1869) wprowadziła wprawdzie do służby urzędowej wewnętrznej język polski, lecz nie wykluczyła języka ruskiego i niemieckiego i daje stronom wolność podawania do urzędów w jednym z tych języków, obowiązując władze do wydawania swoich rezolucyj w języku podania», і виводить дальше, що та засада ціс. постанови обовязує що до языка урядового також академічні власти, а

також пише: „Ale i co do spraw umiejętnościowych nie można twierdzić apodyktycznie, że ino język polski ma być używany! Wszak na wszechnicy lwowskiej są i słuchacze narodowości ruskiej, profesorowie Rusini, wykłady ruskie, mogą być rygoroza po rusku, habilitacje docentów ruskich nawet powinny być w języku ruskim“. Все те отже говорить як найвишмовніше проти погляду польских професорів, що ніби то львівський університет має нібито charakter polski, jest zakładem naukowym polskim.

(Конець буде).

Галицький сойм.

На ранішнім засіданю в суботу по відчитаню спису петицій, правительственный комісар гр. Лось відповідав на інтерпеляції. Між иншим відповів на інтерпеляцію др. Олесницького в справі університетських подій в дусі онодішних виводів намісника і на інтерпеляції пп. Олесницького, Богачевського і Охримовича в справах льокальної натури.

По відісланю до комісії куріозного провкту кс. Пастора соймової реформи виборчої, приступлено до внесенє бюджетової комісії в справі зміни табору і службових відносин урядників і слуг при краєвім виділі. По довшій дискусії ухвалено внесенє комісії без зміни. Відтак ухвалено і полагоджено кілька дрібніших і формальних справ та піднято

дальшу дискусію над бюджетом.

Кс. Пастор, вказуючи на „успіхи“ соймової праці в послідній сесії взивав на їх підставі до польско-рускої згоди, а відтак квестионував заяву пос. Стапінського що до приступленя людовців до конфедерації польских сторонництв. Потім замкнено загальну дискусію і вибрано генеральними бесідниками contra: Могильницького про Козловського.

Пос. Могильницький обговорював в своїй промові політичну ситуацію Русинів в теперішню скрутну добу взагалі, а в особености університетські події і причини, які довели до такого напруження, яке проявило ся в демонстрації рускої молодіжи дня 23. січня с. р. Підчас своєї промови бесідник казав розділити між всіх послів брошуру п. з. „W sprawie uniwersytetu lwowskiego List Edw. Gniewosza szefa sekcji jego s. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia do Al. Barwińskiego posła do Rady państwa“. Лист б. п. Едв. Гневеша обговорює справу утраквізму львівського університету з начного свідочтва міністерского шефа секційного і містить в собі крім документних аргументів за утраквізмом також багато правдивих а не дуже корисних заміток на адресу польської шляхти і політики взагалі. Про бесіду пос. Могильницького, як і про згадану брошуру подамо єще ширший звіт.

На вечірнім засіданю промовляв пос. Козловський, полемізуючи з рускими послами та позволяючи собі на інвективи против руского духовенства. При тім і не пожалував собі рівно з пос. Пастором дати копняка пос. Стапінському і людовцям, які зголосили своє приступлене до

тромтадратської, шовіністичної політики. Закінчив свою промову шумними фразами про упромисловленє краю, управильненє парцеляцій і осторогою перед надмірним здемократизованєм виборчої реформи.

По промові справоздавця бюджету пос. Мілвського, заняв голос до спростованя о. Богачевський, жалуючись, що президия не покликала до порядку передбесідника за зобиду руского духовенства, а потім пос. Крамарчик, Стояловський і Стапінський. Маршалок гр. Вадені, вглянувши до протоколу, заявляє пос. Богачевському, що пос. Козловський застеріг ся перед генералізованєм своїх замітів, отже не сказав нічого обидливого на загал духовенства і тому президия не видить причини до нагани.

В подрібній дискусії забирали голос пос. Стояловський і Крамарчик, а відтак пос. о. Яворський, який запротестував против висказу пос. Стояловського, що се польський сойм, бо се сойм краєвий, польський і руский. Бесідник обговорює відтак широко діяльність правительственных урядників і полемізує з онодішною промовою намісника. Обговорюючи автономічні власти, критикував бесідник діяльність повітових рад і порядки по громадах. Вкінці збивав ложні заміти, немов би то Русини грозили викиненєм Поляків за Сян, або були противні будованю польских каплиць на Руси. Русини тільки хотять, щоби сї каплиці не були центрами польської агітації.

По спростованях пп. Томашевського і Козловського прийнято рубрику II, і на тім замкнено засіданє о год. 12 вночі.

НОВИНИ.

— Календар. Ві второк: руско-кат.: 42 Муч. в Аморі; римо-кат.: Йосифа Обр. — В середу: руско-кат.: Єфрема, Павла п.; Евфелі, Клявді.

— Депутация руских професорів львівського університету мала вїхати до Відня вже завтра, се є у вторник. З огляду однак, що в сім тижни міністри зайняті угодовими переговорами з Угорщиною, депутация відложила свій виїзд на кілька днів пізніше.

— Сокільський концерт. Саля львівського «Сокола» була на вчерашнім концерті випродана до послідного місця. Публика не завелась в надії, бо концерт приготовано з великим накладом праці і виконано єго артистично. Так спів п-ні Вольської і п. Вінцковського, як фортепьянова гра пп. Прокешівних, деклямація п. Лопатинського, скрипкове сольо п. Калитчука і смичковий квартет учеників „Висшого музичного Інституту“ вийшли вповні гарно а саля лунала від оплесків. Відчит п. В. Пачовського про «красу як штуку» (I часть) також подобав єя публіці, чого доказом були гримкі оплеска. Другу половину відчиту виголосить п. Пачовський перед концертом в найблизшу неділю. На сей концерт виготовлена вже програма, зложена з найдобірвішших музичних творів, яку виконають першорядні концертні сили. Догідна пора дня сокільських концертів точно від 6. год. (вчєра до 3/4 на 9 дає) кождому спроможність присутности на них.

— Музичний попис. Минулого тижня в суботу відбув ся піврічний попис першої конц. рускої школи музичної п-ни Олени Прокешівної, який зібрав чималий гурток крєвних та знайомих госпітантів. Управительці самій, яка є рівнож учителькою нашого інститута музи-

чно у Львові, помагає значно її сестра п-на Льоля Прокеп, що крім співу студювала і гру на фортеп'яні у проф. Лешетичкого у Відні. В короткім часі існуюча зведла собі отся школа велику симпатію задля совісної праці учительок а із нашої сторони желаємо їй на будуче як найліпшого розвитку. — *Я. В.*

— **Відзначенє.** Цісар надав професорови рускої гімназії в Коломиї, Корнилови Полянському, з нагоди перенесеня его на власну просьбу в стан супочинку, титул шкільного радника з увільненем від такси.

— **Кружок Українок у Львові** подає до відомства, що в середу, 20. марця о 5. год. вечером виголосить п. Адам Миколаєвич в кімнатах „Рускої Бесіди“ реферат про Гната Хоткевича (поета-бандуриста в Україні). Гостям вступ вільний. Просить ся о як найчисленнішу участь.

— **Вибори у Львові.** Списи виборців у Львові можна переглядати віт 16. до 29. с. м. від 8. год. рано до 4. по пол. в отсах льокалях: I. округ в торговім уряді в ратуши; II. округ в комісаріяті II. дільниці (ул. Красіцких 12.); III. округ в гімнаст. салі школи ім. св. Антонія (ул. Гловінського); V. округ в міській реальности (ул. св. Софії 1.); VI. округ в гімнаст. салі школи ім. М. Магдалини (ул. Льва Сап'їги 11.); VII. округ I. часть в гімн. салі школи ім. Кордецкого (ул. Кордецкого), II. часть в школі ім. св. Мартина 6.), III. часть в школі ім. Зіморевича (ул. Личаківська 101.).

— **Вістки з російської України.** Гнет українського слова уступив ледви дрібку, а видко се з того, що російські власти мимо якоїсь там конституції не дозволяють українських відчитів. Київський губернатор заборонив д. Стешенкови мати два відчити в укр. мові.

В Миколаєві, який лежить при устю р. Богу до Чорного моря, заложено тов-о „Прєсьвіту“. У неділю 10. с. м. відбуло ся урочище відкритя того тов-а. О 11. год. ранку відправили у Купецкім соборі панахиду по Шевченкови. Після панахиди у салі технічного товариства відбуло ся урочище засіданє, на яким було більш як 150 осіб. Засіданє відбуло ся під проводом Н. Н. Аркаса, якого заходом заложено „Прєсьвіту“. Д-й Аркас українською мовою зробив історичний огляд культури українського народу, до того часу, коли він зєднав ся з Росією, занепад его культури після сего періоду, зазначив він і той сумний факт, як виспі верстви української нації почали відбивати ся від рідного народу, докладно навів він польські та московські періоди історії, систематичну заборону української мови, боротьбу з тими заборонами, — далі спинив ся на тім періоді, коли осередок української літературної діяльності мусів пересунутись у закордонну частину України, в Галичину (Львів); потім Н. Аркас зазначив, що визвольничий рух в Росії, визволив нарешті і українську мову з кайданів, які більш 250 років гнітили її, він дав можливість заснувати по всій Україні виділи товариства „Прєсьвіти“. Закінчив свою промову промовець уславленими віршами Шевченка: Учїте ся, брати мої, і т. д.

Промову Н. Аркаса зустріли гримкі оплески. Потім прочитали статут товариства і почали записувати у членах тих, хто хотів вступити до него. Відразу записано більш, як 100 осіб. До виділу вибрано: головою Н. Аркаса, заст. голови А. П. Крижановського, членами Е. Маковского та С. П. Гайдученка. Нове товариство має одну мету — розвиток української культури та головним чином освіту українського народу на его рідній мові. („Рада“).

Українські послы до думи в Петербурзі нараджували ся над видаванем свого органу в укр. мові і постановили в найближшій часі приступити до того видавництва. Орган сей буде звати ся „Думські Вісти“. Заложенем его і зорганізованем українського клубу послів займає ся о. А. Гриневич, свідовий Українець з Поділя.

— **З львівської архієпархії.** Канонічну інституцію одержали оо.: Любомир Константин Зарицкий на Козлів, Александер Танчаковский на Озірну. — Завідательство парохії в Братківцях одержав о. Іван Ковальский, сотрудник в Лисятчах. — О. Иосиф Мизь одержав сотрудникство в Острові, стріліського деканата і ех сургендо завідательство парохії в Ляшках. — Іменовані о. Николай Сенишин, парох в Берездянях, деканом николаївским, Николай Селезінка, парох в Янчині, деканом нараївским, Адам Витвицкий, парох в Батькові, деканом залозецким, Володимир Филиповский, парох в Бенківцях, містодеканом стріліским, Володимир Сойка, парох в Ціневі, містодеканом рожнітївским, Михайло Гвоздецкий, парох в Глібовичах вел., наділений титулом радника митрополитальної консисторії. — Михайло Горчинский, бувши парох в Фалиши а теперішній завідатель в Містках, наділений кралопаньскими відзнаками. — Презенту на парохію Скєморохі старі дістав Теодор Ковальский, парох в Явчу. — Презенту на Урлів дістав о. Антін Онуферко, завідатель в Скалаті.

— **Опришки у Львові.** Вчєра вечером впали до помешканя д-ра Миколаяша, який мешкає на II. пов. в пасажи Миколаяша, якісь опришки і поранили слугу та заграбили 1.400 К. Господарів не було тоді дома.

— **Дума валить ся.** Причиною заваленя стелі в державній думі в Петербурзі мало бути, як доносять часописи лаженє поліційних агентів по стриху днем передше, но і лиха будова салі. Одна з часописий твердить навіть, що стеля завалила ся прямо на замовленє правительства, яке хотіло тим чином: унеможливити дальші засіданя думи. Щастєм було, що стеля завалила ся 4 години перед засіданєм, бо підчас нарад думи була би убила кількисот послів. Тепер викрито, що взагалі ціла Таврійська палата збудована дуже нужденно та що стеля в кульоарах думи грозить заваленєм. — Засіданя думи мають відбувати ся в однім з театрів п. н. „Людовий дїм Миколи II“.

— **Пєся квестия** не сходить зі шпальт львівської польської праси. Майже що дня доносять они про випадки вкушеня скаженим псом-заволокою то людей у Львові то львівських пєсиків, а від часу до часу пригадують, що міський пєярник обезвічив в послїдних двох роках 4.000 пєсів без намордників. Одна газета обурює ся, що магістрат має зарядити, аби на улици не вільно було псам инакше ходити, як з замордником і веденим ще на шнурку та проєктє в обороні пєсього роду львівського, аби всі пси в околиці Львова поубивати, а тим чином зарадить ся заношеню скаженини до Львова. По думці тої вшехпольської газети більше варта пєсика, удержувані старими каннами а холостяками у Львові, чим господарські пси зпід Львова, що є одинокою охороною господаря перед великоміскими злодіями і розбихаками.

— **Поетичний кутик.**

(з Гете.)

Ти дїлай в тиші лиш чесно,
Гругим розголось остав,
Чим людиною більш будеш,
Тим богам ти ближший став!

Уляна Кравченко.

— **Дальший репертуар руского театру в Золочеві.**

Ві второк, дня 19 марця „Рєвізор в Петербурга“ комедия в 5 дїях Н. В. Гоголя.

— **Рєпертуар міского театру у Львоі.**

Нині в понеділюк: „Шерльок Гольмс“.

Ві второк: „Стара казка“.

В середу I раз: „Шлюби“ драм. поема в 3 д. Пшибишевского.

Матеріали до історії зносин Галичан

з Буковинцями.

б)

Про Ю. Федьковича.

(Дальше).

(З другого листу писанє під диктат): „Мое изданіє его (Федьковича) поезій (в г. 1862) а также мое те предисловіє кь нимъ здѣлало въ молодой публици нашей великую сензацию, и не было майже русского студента, ба и молодого суплєнта гимназіального, который би не зналъ что изъ тѣхъ поезій, особливо же цѣлого Довбуша задеклямовати. Именно былъ тутъ тогда суплєнтъ г. Костѣвъ (онъ потом сталъ професоромъ а вконецъ и директором одной гимназії в Петербурзѣ) — хлопъ дородный, зъ лица смаглявый, съ очима якъ искры, съ густимъ, чернымъ заростомъ на головѣ и подъ бородою — по идеалу истый Довбушъ! Мы упросили его, чтобы на одинъ музыкально-декляматорскій вечеръ, який тогда часто давались въ великой салѣ Народного Дома и на якихъ участвовала вся львовско-русская публика (роздѣла партій тода еще не было), онъ деклямовалъ наилучше схожую подъ него бяляду Федьковича „Довбушъ“. Чуете, що то было за неслыханне дѣйствіє! Ледви Костѣвъ началъ ся соотвѣтнымъ выраженіємъ голоса,

лица и рукъ „Гей, чи чули, добрый люде, передъ цѣмъ то ляхи стынуть“, коли вся численно тутъ собранная публика — не то по какой командѣ, а по власному внушенію якоїто, такъ сказавши, примитивной наивности — вся въ-разъ возстала изъ своихъ мѣсть и такъ стоячи якъ-бы при спѣваніи „народного гимна“ и то не съ официальнымъ, но съ самымъ истаннымъ восторгомъ слухала всего Довбуша до конца. А примѣчаю, що Костѣвъ первый же стихъ бяляды „Гей чи чули люде добрый“ по власной инициативѣ лучше и больше популярно-уживанымъ сопоставленіємъ словъ „Гей чи чули, добрый люди“, а въ другомъ стиху вже по моему указанію вмѣсто „звѣри“ прямо по оригиналу возгласилъ „ляхи стынуть“.

Вспомнувамъ тутъ по случаю о одномъ фактѣ такъ названый мною „примитивной наивности“ нашей публики въ 60-ихъ годахъ, я изъ тѣхъ же часовъ пригадую собѣ еще два други подобныя явленія, а то именно 1) на первомъ представленіи „Подгорянтъ“ Гушалевица-Вербицкого въ салѣ Народного Дома, коли то оркестрою дириговалъ самъ композитор о. Вербицкий, отъ первого возгласу чудесного хора „косарѣвъ“ вся баткомъ набитая зала зрителей якъ-бы на команду возстала изъ мѣсть, вся стоячи слухала „косарѣвъ“ до конца, а по семъ разразилась восторженнымъ гукомъ и стукомъ удовольствія, и нескончаемого энтузіазма; 2) на похоронѣ одно-

го алюмна въ Успенской церкви во Львовѣ коли хоръ бурсакѣвъ, вскрѣпленный алюмнами, въ первый разъ заплѣ „Господи помилуй“ и „вѣчная память“ о. духовника Лавровского и то подъ дирекціей того-же о. Лавровского, численно тутъ собраныи вѣрніи уже не якъ въ салѣ повставали зъ мѣсть, бо майже всѣ тутъ стояли все, а звертались съ искренною глубочашою печалію, съ переполненными слезами очима кь спѣваючому на горѣ хору, якъ-бы съ цѣлю благодарити ему за возбужденія во всѣхъ сердцахъ такого святого восторга.

Подобного выраженія примитивной наивности людскихъ чувствъ, якъ при описанныхъ тутъ трехъ случаяхъ нашей русской публики въ 60-ихъ годахъ, я потомъ нигде не бачилъ въ чужихъ краяхъ, ни въ Празѣ, Геретѣ, Венеціи, Абазіи, ни навѣтъ въ Вѣдні, где пребывалъ я 4 лѣтъ и мало не що другій вечеръ посѣщалъ концертovní салѣ и театры. Зъ часу тѣхъ то примѣчательныхъ явленій, где каждый утворъ правдивого искусства возбужає такой примитивно-наивный, а не пересыщенно-цивилизованный восторгъ, я и днесъ увѣренъ, що Руси нашей, яко молодому народу, предстоитъ великая будущность. Вотъ только що на дняхъ скомпоновалъ молодикъ Ярославенко (техникъ-студентъ Ярославъ Вѣщковскій, сынъ извѣстнаго Дмитрія) „маршъ Соколѣвъ“, по возбужающей мелодіи достойный стати имномъ интернациональнымъ. Маршъ той по-

